

Könyvtári fitness

A Gyermekkönyvtáros Műhely őszi továbbképzési programja 2014-ben

Mint minden évben, idén is megrendezésre került a Gyermekkönyvtáros Műhely őszi továbbképzési programja. Helyszíne a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Olvasóterme volt. Időpontja: 2014. november 25. 14.00 óra.

Szép számmal gyülekeztünk mi gyermekkönyvtárosok és iskolai könyvtárosok, hogy meghallgassuk az ígéretesnek tűnő előadásokat. A továbbképzés témája a biblioterápia volt; annak történetéről, hazai képviselőiről, illetve a fejlesztő biblioterápia /irodalom terápia/ módszereiről és alkalmazásának lehetőségeiről hallhattunk az előadóktól.

Először *Horváthné Jóna Mária* gyermekkönyvtáros a DFMVK-JAVTK képviseletében tartott előadást a fejlesztő biblioterápia történetéről, kialakulásáról, külföldi áttekintéséről. Előadásából megtudhattuk, hogy a biblioterápia gyökerei a régmúltba vezetnek vissza. Maga a szó görög eredetű; a *biblion* - könyv és a *therapeia* - gyógyítás, segítség, támogatás szó összekapcsolásával alakult ki.

Gyökerei a történetmesélés időszakára nyúlik vissza. A *keleti gyógyítás* a mesélést, történetek átadását helyezte előtérbe. Mesemondók, dervisek terjesztették; előtérbe helyezték a vallásos tartalmat, amit a hétköznapi élet dolgaival fűszereztek. A *hindu orvoslás* a meditációt állította középpontba. A *görög irodalom* a múzsákkal „operált”; az emberek bajait a zene, a tánc, a költészet segítségével próbálták enyhíteni. Az *iszlám civilizáció* a Bibliát és a Koránt hívta segítségül e célra.

Külön kiemelte előadónk *Az ezeregyéjszaka meséit*, amely tanító szándékkal íródott. Apáról fiúra szálltak a történetek Aladdinról, Ali babáról, Szindbádról; a társadalmi elvárásoknak is meg kellett felelnie. 1704-ben jelent meg nyomtatásban Párizsban, népszerűsége a Bibliával vetekedett. A *reneszánsz*

korban megjelenik az anatómia tudománya, az értelmes élet igénye. A betegségek testi tüneteinek kívül a lelki bajokra is odafigyelnek. *Pinel* francia orvos, pszichológus bevezette az úgynevezett morális terápiát, amelynek keretében emberi körülményeket teremtett a betegeknek. Sajnos a biblioterápiának negatív hatása is volt. Goethe műve, „Az ifjabb Werther szenvedései” megjelenése után rengeteg fiatal önkéntes véget vetett életének.

Magyarországon főleg a fonókban dívott a biblioterápia; az összegyűlt emberek találósokkal, énekekkel, történetekkel, imádkozással, bibliaértelmezéssel „múlatták” az időt.

Amerikában *Benjamin Rush* 1815-ben vezette be a biblioterapiát kettős céllal: egyrészt a szórakoztatás, másrészt a tudásközvetítés eszközének tekintette; a tudásközvetítést csak útikönyvek segítségével adta át.

Magyarországon *Schwarter Ferenc* nevét kell megemlítenünk, aki a Vácon alapított első elmeorvosintézetben foglalkozott biblioterápiával. Meg kell még említenünk *Batizfalvi Samu* magángyógyintézetét, ahol személyre szabottan adott könyveket a betegeknek.

A könyvtárakban is egyre inkább teret hódít ez a tevékenység, de szólnunk kell a gyerekek otthonokról, öregek otthonáról, iskolákról. 1939-ben Amerikában hivatalossá vált a biblioterápia.

Magyarországon az 1970-es években kezdi meg térhódítását. A klinikai és fejlesztő terápia területéről *Bartos Éva* nevét kell először említenünk, aki behatóan foglalkozott a biblioterápiás képzéssel. Paloznakon *Boldizsár Ildikó* honosította meg meseterápiás foglalkozásait. Így végighaladva röviden a biblioterápia történetén, azt kell kiemelnünk, hogy mindig nagyon fontos az olvasmány megbeszélése!

A továbbképzés második előadója *Tóth Renáta* kolléganőnk volt, a DFMYK gyermekkönyvtárosa. Ő helyi, zalaegerszegi példákat is hozott a biblioterápia területéről. Nagyon fontosnak mondhatjuk a könyvek általi gyógyítást; egy jól megválasztott történet megfelelő helyen és időben megoldást

adhat az adott problémára. Jó dolog közösségben megoldani az egyéni problémákat. A probléma megoldása az egyénnek érzelmi megkönnyebbülést ad. Két fajtáját említhetjük a biblioterápiának: klinikai és megelőző gyógyítás. A színtere lehet: család, iskola, könyvtár. Renáta tartott ilyen biblioterápiás foglalkozást vidéki tanulónak, s kiemelte, hogy nagyon empátikusak voltak a gyerekek, bele tudták élni magukat a másik problémájába.

A biblioterápia részelemei: az irodalomajánlás; az olvasók segítése a művek kiválasztásában. *Bartos Éva*, *Hász Erzsébet*, *Nagy Attila*, *Sóron Ildikó* nevét emelte ki, akik gyakorlott „mesterei” már ennek a tevékenységnek. 1996-ban a Pázmány Péter Egyetemen indult meg a képzés, aztán Pécsen, Kaposváron, majd Szentendrén is követték a példát.

A biblioterápiás képzésnél, foglalkozásnál a gyakorlati bemutatás a lényeg! Két könyvet említett meg Renáta, az egyik *Bartos Éva: Olvasókönyv a biblioterápiáról*; a másik pedig *Hász Erzsébet: Irodalomterápia* című műve.

2010-ben megalakult nálunk a Magyar Irodalomterápiás Társaság. Ugyanebben az évben Meseközpontot alapított *Boldizsár Ildikó* Paloznakon. 2013-ban kezdte működését az Oláh Andor Biblioterápiás Társaság. Oláh Andorról tudni kell, hogy Szentendrén volt főorvos; betegeinek ismeretterjesztő anyagot adott a gyógyítás során kiegészítő terápiaként. Végezetül kiemelte, hogy nagyon fontos a fiataloknak biblioterápiás foglalkozásokat szervezni, sok problémájukra jelenthet megoldást. S hogy nem lehet elég korán kezdeni, arra jó példa, hogy már az óvodában is megkezdődhet az ilyesfajta tevékenység.

A továbbképzés harmadik meghívott előadója *Sóron Ildikó*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár könyvtárosa volt. Ő a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen végzett, tanára volt Hász Erzsébet. Nagyon jó volt hallgatni meleg hangú, nyugodt, hangerőben visszafogott előadását. *Sóron Ildikó* kiemelte, hogy a „terápia” szó eredeti, pontos jelentése: pátyolgatás, segítség. Szerinte szemléletváltásra van szükség e téren, s nagyon fontos, hogy mindennapos gyakorlattá váljon.

A könyvtár feladata ebben: a minőségi olvasás; személyiségek találkozása; az önbizalom erősítése; elfogadható életminőség biztosítása. Kiemelte, hogy a jelenlegi magyar társadalom nagy rétege önbizalomhiányban szenved! A könyvtári terek kialakításánál elsődleges, hogy azok az intimitás, az otthonosság érzését sugározzák. Nagyon fontos a könyvtáros személyisége! A biblioterápiás foglalkozásoknál a koncentrált figyelem a lényeg. Az ideális csoportlétszám: 6-12 fő. Hallgassuk meg mindenki véleményét! Legyen ránk jellemző a nyitottság, a türelem, a tolerancia! Ildikó a biblioterápiát „léleklapozgatás”-nak is nevezte. Szerinte sok szakirodalom kellene e téren.

A biblioterápia módszereinél nagyon lényeges, hogy milyen művet viszek magammal? A könyvnyomtatásnak azért is nagy jelentősége volt, hogy rengeteg mű megjelent. Az olvasmányunk esztétikai mércével mérve is jó legyen! Ideális dolog elővenni a klasszikusokat, illetve a kevésbé kortárs írókat, költőket, akikre az utókor már mint értékes műveket alkotókra nézhet. Hogyan választunk művet? Megérint-e a tartalom, a probléma? Ehhez középiskolás szinten már tudni kell!

El kell dönteni előre, hogy mit akarunk a csoporttal. Milyen legyen a csoport? Legideálisabb a zárt csoport, azaz a kiscsoport, amelynek tagjaival behatóbban tudunk értekezni. Fontos, hogy utólag már nem lehet bekapcsolódni a munkába! A terápiás történetet gondosan, részletesen fel kell építeni! A csoport tagjai olvasónaplókat is vezethetnek. Lényeges dolog, hogy a keresztneveket írjuk fel egy papírra, hiszen ez a körkérdéseknél sokat segíthet.

El kell mondanunk a kötelező szabályokat! Ajánlott a nyitott szív és lélek, ezt sajnos nem lehet továbbadni. Szülessen meg a bizalom egymás iránt! A biblioterápia során az adott részletek a fontosak, nem az egész mű!

Hogyan állunk oda a csoport elé? Vezetői stílusunk legyen nondirektív! Rövid kérdéseket tegyünk fel, ezeket írjuk fel! Kedves háziasszonyként kell viselkednünk.

Sóron Ildikó előadása végén arról szólt, hogy csoportokkal dolgozni jobb, így a csoport tagjai egymástól is sokat kapnak, lehetőség van a véleménycserére. Az sem utolsó szempont, hogy a foglalkozás vezetője milyen élményeket kap a csoporttól. Így mindenki jól jár: a vezető és a csoport is!

Még sokáig hallgattuk volna Ildikó előadását, de a kiszabott idő gyorsan elrepült...

A továbbképzés végén (a magam nevében is mondhatom) mindegyikünk elégedetten, nyitott szívvel, értelmi és esztétikai „gazdagodással” állt fel, s távozott. Reméljük, mindannyian tudunk majd e téren valami újat, valami szebbet, valami lélekfelemelő dolgot véghezvinnünk!